

VIỆT BẮC

A. Nội dung bài thơ

Việt Bắc là khúc ca hùng tráng và cũng là khúc tình ca về cách mạng, về cuộc kháng chiến và con người kháng chiến. Thể hiện sự gắn bó, ân tình sâu nặng với nhân dân, đất nước trong niềm tự hào dân tộc...

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

- Tên Tố Hữu (1920-2000)
- Quê quán: Huyện Quảng Điền, tỉnh Thừa Thiên – Huế
- Quá trình hoạt động văn học, kháng chiến + Sinh trưởng trong gia đình nho học ở Huế và yêu văn chương
 - + Tố Hữu sớm giác ngộ cách mạng và hăng say hoạt động cách mạng và hăng say hoạt động, kiên cường đấu tranh trong các nhà tù thực dân
 - + Tố Hữu đảm nhiệm nhiều cương vị trọng yếu trên mặt trận văn hóa và trong bộ máy lãnh đạo của Đảng và Nhà nước
- Đường thơ, đường cách mạng: con đường thơ và con đường hoạt động cách mạng của ông có sự thống nhất, không thể tách rời. Mỗi tập thơ của ông là một chặng đường cách mạng.
- Phong cách nghệ thuật:
 - + Thơ Tố Hữu là thơ trữ tình – chính trị
 - + Thơ Tố Hữu thiên về khuynh hướng sử thi và cảm hứng lãng mạn
 - + Thơ Tố Hữu có giọng tâm tình, ngọt ngào

+ Thơ Tố Hữu mang tính dân tộc đậm đà

⇒ Thơ Tố Hữu là tấm gương phản chiếu tâm hồn một người chiến sĩ cách mạng suốt đời phấn đấu, hi sinh vì tương lai tươi đẹp của dân tộc, cuộc sống hạnh phúc của con người.

- Tác phẩm chính:

+ Tập thơ “Từ ấy” (1937-1946)

+ Tập thơ “Việt Bắc” (1946-1954)

+ Tập thơ “Gió lộng” (1955-1961)

+ Tập thơ “Ra trận” và tập “Máu và hoa”

+ Các tập thơ còn lại: thể hiện những chiêm nghiệm về cuộc đời của tác giả

2. Tác phẩm

a, Hoàn cảnh sáng tác

+ Chiến thắng Điện Biên Phủ thắng lợi. Tháng 7-1954, Hiệp định Giơ – ne – vơ về Đông Dương được kí kết. Hòa bình lập lại, một trang sử mới mở ra cho toàn dân tộc

+ Tháng 10-1954, những người kháng chiến từ căn cứ miền núi trở về miền xuôi, Trung ương Đảng, Chính phủ rời chiến khu Việt bắc về lại thủ đô. Nhân sự kiện có tính lịch sử này, Tố Hữu đã sáng tác bài thơ.

b, Bố cục

+ Phần 1 (20 câu đầu): Lời nhắn nhủ của người ở lại đối với người ra đi

+ Phần 2 (còn lại): Lời của người ra đi với nỗi nhớ Việt Bắc

c, Phương thức biểu đạt: Biểu cảm

d, Thể thơ: Lục bát

e, Giá trị nội dung

- Việt Bắc là khúc ca hùng tráng và cũng là khúc tình ca về cách mạng, về cuộc kháng chiến và con người kháng chiến. Thể hiện sự gắn bó, ân tình sâu nặng với nhân dân, đất nước trong niềm tự hào dân tộc...

- Việt Bắc là khúc hát ân tình chung của những người cách mạng, những người kháng chiến, của cả dân tộc qua tiếng lòng của nhà thơ. Bên cạnh đó, bài thơ còn cất lên âm hưởng anh hùng ca vang dội, đưa ta về với một thời kì lịch sử hào hùng, trọng đại của đất nước.

f, Giá trị nghệ thuật

Sử dụng sáng tạo hai đại từ “mình, ta” với lối đối đáp giao duyên trong dân ca, để diễn đạt tình cảm cách mạng

- Bài thơ Việt Bắc thể hiện tính dân tộc đậm đà:

- + Sử dụng thành công thể thơ lục bát truyền thống.
- + Ngôn ngữ, hình ảnh giản dị, quen thuộc, gần gũi, đậm sắc thái dân gian.
- + Sử dụng nhiều biện pháp nghệ thuật tài hoa như điệp từ, liệt kê, so sánh, ẩn dụ tượng trưng...

+ Nhịp điệu thơ uyển chuyển ngân vang, giọng điệu thay đổi linh hoạt.

C. Đọc hiểu tác phẩm

1. Lời nhắn nhủ của người ra đi và kẻ ở lại

a. Tám câu đầu: Cuộc chia tay đầy lưu luyến, bịn rịn

- Cách xưng hô mình – ta và giọng điệu ngọt ngào của những câu ca dao, những câu hát giao duyên gợi nên khung cảnh chia tay bịn rịn, lưu luyến

- Từ ngữ:

+ Điệp từ “mình về”, “mình có nhớ” gợi lên một khoảng không gian, thời gian đầy ắp kỉ niệm

+ Từ láy: “tha thiết”, “bâng khuâng”, “bồn chồn” gợi tả tâm trạng vẩn vơ, lưu luyến

+ Điệp từ “nhớ” gợi tả nỗi nhớ triền miên

+ 15 năm ấy: khoảng thời gian gắn bó với những tình cảm mặn nồng, thiết tha

- Hình ảnh:

+ "núi", "sông", "nguồn" những hình ảnh tiêu biểu của núi rừng Việt Bắc.

+ “cầm tay nhau” diễn tả sự bịn rịn

+ áo chàm (hoán dụ): chỉ người dân VB Với hình ảnh chiếc áo chàm bình dị, chân thành cảm xúc của người ra đi - kẻ ở dang trào không nói nên lời.

⇒ Tám câu đầu là khung cảnh chia tay đầy tâm trạng, bịn rịn, lưu luyến, bâng khuâng của kẻ ở người đi

b. Lời người ở lại nhắn gửi tới người ra đi

- Lời nhắn gửi được thể hiện dưới hình thức những câu hỏi: nhớ về Việt bắc cội nguồn quê hương cách mạng, nhớ thiên nhiên Việt Bắc, nhớ những địa danh lịch sử, nhớ những kỉ niệm ân tình...

- Nghệ thuật:

+ Liệt kê hàng loạt các kỉ niệm

+ ẩn dụ, nhân hóa: rừng núi nhớ ai

+ điệp từ “mình”

+ Cách ngắt nhịp /4, 4/4 đều tha thiết nhắn nhủ người về thật truyền cảm.

⇒ Thiên nhiên, mảnh đất và con người Việt Bắc với biết bao tình nghĩa, ân tình, thủy chung

2. Nỗi nhớ của người ra đi và niềm tin vào Đảng, Chính phủ và Bác Hồ

a. Nhớ cảnh và người Việt Bắc

- Nỗi nhớ được so sánh với nỗi nhớ người yêu

- Nhớ thiên nhiên Việt Bắc:

+ Trăng lên đầu núi, nắng chiều lưng nương

+ Buổi chiều khói bếp hòa quyện với sương núi

+ Cảnh bản làng ẩn hiện trong sương

+ Cảnh rừng núi, bờ tre...

+ Thiên nhiên Việt Bắc qua 4 mùa với những hình ảnh độc đáo, đặc sắc

- Nhớ về con người Việt Bắc:

+ Nhớ người Việt Bắc trong nghèo khó, vất vả mà vẫn tình nghĩa, thủy chung, gắn bó với cách mạng

+ Nhớ những kỉ niệm đầy ắp vui tươi, ấm áp giữa bộ đội và người dân Việt Bắc: lớp học i tờ, những giờ liên hoan

+ Nhớ hình ảnh những con người mang vẻ đẹp mộc mạc, giản dị của người lao động: “người mẹ”, “cô em gái”.

⇒ Với kết cấu đan xen, cứ một câu tả cảnh, một câu tả người đã làm nổi bật vẻ đẹp hài hoà, sự đan cài quấn quýt giữa thiên nhiên và con người. Đây là vẻ đẹp đậm màu sắc phương đông

b. Nhớ Việt Bắc đánh giặc và Việt Bắc anh hùng

- Nhớ hình ảnh cả núi rừng Việt Bắc đánh giặc: “Rừng...”

- Nhớ hình ảnh đoàn quân kháng chiến: “Quân đi...”

- Nhớ những chiến công ở Việt Bắc, những chiến thắng với niềm vui phơi phới

⇒ Nhịp thơ mạnh, dồn dập như âm hưởng bước hành quân. Hình ảnh kì vĩ... tất cả tạo nên một bức tranh sử thi hoành tráng để ca ngợi sức mạnh của chủ nghĩa yêu nước, của nhân dân anh hùng

c. Nhớ Việt Bắc niềm tin

- Nhớ cuộc họp cao cấp với nhiều chi tiết, hình ảnh tươi sáng.

- Nhớ hình ảnh ngọn cờ đỏ thắm, rực rỡ sao vàng, có trung ương Đảng, có chính phủ và có Bác Hồ

⇒ Việt Bắc là cội nguồn là quê hương cách mạng

D. Sơ đồ tư duy

